

**ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ»**

**ННІ «Європейська школа бізнесу»
Кафедра менеджменту та економіки**

**Методичні вказівки з курсу
«ЕКОНОМІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ТА
ПРОГНОЗУВАННЯ»**

для практичних занять студентів

Київ 2021

УДК 33.338.984

Рекомендовано до друку вченою радою
ННІ «Європейська школа бізнесу»
(протокол №5 від 24 червня 2021 р.)

Рецензенти:

доктор економічних наук, доцент Олена Бойко
(ПЗВО «Міжнародний європейський університет», м. Київ)

кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри
менеджменту та економіки Юлія Ремига
(ПЗВО «Міжнародний європейський університет», м. Київ)

Укладач: Ольга Андріївна Кузьменко

Методичні вказівки з курсу «Економічне планування та прогнозування» для практичних занять студентів / Кузьменко О. А. – К.: ЦП «Компринт», 2021. – 18 с.

Сучасний світ живе нині в умовах безперервних і швидких змін, адаптація до яких потребує прийняття оперативних і ефективних рішень, постійного корегування того, що зроблено і як це робиться. Розробка надійних і ефективних прогнозів можлива лише за наявності сучасного інструментарію прогнозування і опанування принципами його умілого використання. Результати прогнозування служать насамперед інформаційним і рекомендаційним матеріалом для складання планів.

© О. А. Кузьменко, 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Економічне планування та прогнозування» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Сучасний світ живе нині в умовах безперервних і швидких змін, адаптація до яких потребує прийняття оперативних і ефективних рішень, постійного корегування того, що зроблено і як це робиться. Однак реагувати тільки на проблеми, що виникають, означає постійно запізнюватись. Ось чому розробка прогнозів і складання на їх підставі планів в умовах ринкової економіки, яка характеризується постійними і динамічними змінами, є незмінною умовою виживання будь-якої фірми.

Розробка надійних і ефективних прогнозів можлива лише за наявності сучасного інструментарію прогнозування і опанування принципами його умілого використання. Результати прогнозування служать насамперед інформаційним і рекомендаційним матеріалом для складання планів.

Після опанування дисципліни студент повинен

знати:

- теоретичні основи планування та прогнозування економічного розвитку;
- економічні терміни, ключові показники планування та прогнозування;
- методологію економічного планування і прогнозування;
- принципи розробки економічних програм розвитку;
- макроекономічне (державне) планування та прогнозування;
- методи прогнозування галузей матеріального виробництва та сфери послуг;
- бізнес-планування та прогнозування;
- прогнозування та планування виробничої програми.

уміти:

- аналізувати соціально-економічні явища і процеси;
- планувати розвиток галузей тощо;
- розробляти бізнес-плани чи ноу-хау;
- опанувати методику прогнозування результатів діяльності підприємства;
- робити обґрунтовані об'єктивні висновки та пропозиції за результатами проведених досліджень.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1 ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ												
Тема 1 Теоретичні основи сутності прогнозування і планування. Методологія	10	4	1	-	-	5	12	2	-	-	-	10
Тема 2 Прогнозування і планування діяльності підприємств	8	2	1	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Тема 3 Фінансовий план підприємства	9	2	2	-	-	5	11	-	-	-	-	11
Тема 4 Планування собівартості, прибутку (доходу) та рентабельності	11	4	2	-	-	5	12	-	-	-	-	12
<i>Контрольна робота №1</i>	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Разом за змістовим розділом 1</i>	40	12	8	-	-	20	45	2	-	-	-	43
ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 2 ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ДЕРЖАВИ												
Тема 5 Прогнозування та планування економічних процесів	8	2	2	-	-	4	11	2	2	-	-	7
Тема 6 Макроекономічне планування	7	2	1	-	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 7 Планування регіонального розвитку: сутність, форми, методи	7	2	1	-	-	4	7	-	-	-	-	7
Тема 8 Сутність бізнес-планування та особливості його здійснення на підприємстві	9	4	1	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 9 Планування в країнах з розвинутою ринковою економікою	7	2	1	-	-	4	7	-	-	-	-	7
<i>Захист індивідуального науково-дослідного завдання</i>	10	-	-	-	-	10	7	-	-	-	-	7
<i>Контрольна робота №2</i>	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Разом за змістовим розділом 2</i>	50	12	8	-	-	30	45	2	2	-	-	41
Усього годин	90	24	16	-	-	50	90	4	2	-	-	84

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1 ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ

Тема 1. Теоретичні основи сутності прогнозування і планування.

Методологія

Тема 2. Прогнозування і планування діяльності підприємств

1. Визначення планування та прогнозування. Спільні та відмінні риси.
2. Сутність і види планування.
3. Методологія прогнозування та макроекономічного планування.
4. Прогнозування та його типи.
5. Принципи планування на підприємстві.
6. Стратегічне та тактичне планування.

Питання до обговорення:

1. Яка роль прогнозування у розвитку суспільства?
 2. Які основні етапи розвитку прогнозування?
 3. Як пов'язані між собою поняття: прогнозування, і передбачення; гіпотеза, прогноз, план?
 4. Які основні напрямки прогнозування?
 5. На яких принципах ґрунтується процес прогнозування?
 6. Що являє собою процес "прогнозування – планування"?
 7. Загальні й відмінні риси прогнозування і планування, прогнозу й плану?
 8. Чи впливає вибір методу на точність прогнозу?
 9. Планування: функції, методи та інструменти, інформаційні ресурси.
 10. Фактори, що обумовлюють зростаючу роль науки планування в загальнополітичному, соціальному, економічному і культурному середовищі.
 11. Спільні та відмінні риси планування та прогнозування.
 12. Планування як функція управління підприємством.
 13. Методи планових розрахунків.
 14. В чому полягає сутність державного економічного регулювання діяльності суб'єктів господарювання.
 15. Що передбачає собою прогнозування розвитку підприємств.
 16. Методологічні основи планування.
 17. Як відбувається вибір стратегії розвитку підприємства.
- Основні етапи розробки бізнес-плану.
18. В чому полягає сутність тактичного та оперативного планування діяльності підприємства.
 19. Визначення та формулювання цілі або системи цілей. Вимоги до формулювання цілей соціально-економічної системи.
 20. Оцінка та аналіз зовнішнього середовища.
 21. Які методи наукових досліджень застосовуються в процесі планування?
 22. Що таке альтернативний вибір у плануванні?

23. Якими є процедури планування за умов різного ступеня визначеності зовнішнього середовища?
24. Що складає основу управління господарськими процесами на підприємстві?
25. З якою метою здійснюють оцінку зовнішнього середовища?

Тематика ессе:

1. Аналіз проблем та пропозиції щодо удосконалення системи планування регіонального розвитку.
2. Законодавство про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України.
3. Актуальність економічного прогнозування.
4. Історія розвитку прогнозування.
5. Господарська діяльність як об'єкт планування.
6. Методологічні особливості планування діяльності підприємства.
7. Особливості реалізації планування на вітчизняних промислових підприємствах.
8. Напрями та види контролю на підприємстві.
9. Нормативно-правова база організації планування на підприємстві.
10. Автоматизація планування на підприємстві.

Практичні завдання:

Завдання 1. Розробити прогноз основних економічних показників діяльності торговельного підприємства м. Харкова на наступний рік. Охарактеризувати застосування принципу системності при розробці прогнозу і пояснити зміст і варіанти прогнозних фонів при аналізі інформації, що необхідна для розробки прогнозу.

Завдання 2. Будівельне підприємство для складання бізнес-плану розробляє економічний прогноз своєї діяльності на найближчий рік. Скласти завдання і координаційний план дій з розробки прогнозу.

Завдання 4. Охарактеризувати сукупність інформації, що необхідна при складанні економічного прогнозу діяльності кав'ярні на наступний рік.

Завдання 4. Фахівці виконали роботу з аналізу фінансово-економічного стану підприємства і зробили висновки, згідно з якими ймовірним є банкрутство підприємства в найближчі три місяця. Керівництво підприємства, отримавши таку інформацію, зробило певні висновки щодо поліпшення фінансово-економічного стану підприємства. Це дало можливість уникнути банкрутства. Охарактеризувати економічний прогноз щодо банкрутства підприємства відносно понять якості, достовірності й корисності.

Тема 3. Фінансовий план підприємства

1. Основи фінансового планування.
2. Класифікація фінансового плану.
3. Фінансовий план.
4. Сутність системи контролю виконання фінансового плану (бюджету).
5. Види контролю за виконанням бюджетів.
6. Виявлення сильних і слабких сторін підприємства (бізнес-проекту).
7. Етапи контролю за виконанням бюджету.
8. Управління за відхиленнями від бюджету.

Питання до обговорення:

1. Від чого залежить ступінь економічного обґрунтування фінансового плану підприємства?
2. Коли приймаються управлінські рішення щодо формування і використання капіталу?
3. За якою формою складається фінансовий план підприємства?
4. Охарактеризуйте зміст перспективного фінансового плану.
5. Назвіть основні розділи поточного фінансового плану.
6. За якою формою доцільно складати оперативний фінансовий план?
7. Охарактеризуйте етапи складання фінансового плану.
8. Підсистеми фінансового планування та охарактеризуйте взаємозв'язок між ними.
9. Чи завершується процес управління фінансовими ресурсами складанням фінансового плану.
10. Інструментарій, методи та елементи контролю виконання бюджетів підприємства.
11. Місце контролю в системі управління діяльністю підприємства.
12. Дворівнева система контролю за виконанням бюджетів.
13. Проміжний контроль виконання бюджету.
14. Підсумковий контроль виконання бюджету за результатами звітного періоду.
15. Чим визначається реальність (обґрунтованість) бюджету.

Темі ессе:

1. Напрями фінансової роботи на підприємстві та її організація.
2. Управління фінансами підприємств.
3. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства.
4. Оцінка фінансової стійкості підприємства.
5. Аналіз показників рентабельності суб'єкта господарювання.
6. Інструментарій контролю.
7. Фінансовий план – основний розділ бізнес-плану.
8. Методика оцінювання ефективності та доцільності реалізації підприємницьких проектів.
9. Обґрунтування змісту і структури табличних форм фінансового плану.
10. Класифікація джерел залучення та видів інвестицій.

Тема 4 Планування собівартості, прибутку (доходу) та рентабельності

1. Планування собівартості продукції (послуг).
2. Особливості планування прибутків (доходів) підприємства.
3. Рентабельність підприємства.

Питання до обговорення:

1. Механізми планування збуту продукції на підприємстві.
2. Чинники впливу на збут продукції підприємства.
3. Контроль за збутом продукції підприємства: проблеми та перспективи.
4. Структура й показники виробничої програми підприємства
5. Оптимізація виробничої програми
6. Планування випуску продукції
7. План виробництва: сутність та значення в діяльності підприємства.
8. Основні показники, які використовують при плануванні виробництва.
9. Планування прибутку на основі показника витрат.
10. Поясніть особливості планування прибутку?
11. Поясніть які умови прибутковості підприємства? Як виконується аналіз «витрати – обсяг – прибуток», його суть і застосування?
12. Як виконується оцінка фінансового становища підприємства? Які групи оцінних показників і які розрахунки виконуються?
13. Основна мета розробки плану витрат на підприємстві.
14. Послідовність планування витрат виробництва.
15. Поняття кошторису витрат.
16. Класифікація витрат на виробництво за економічними елементами.
17. Структура собівартості продукції за статтями витрат.
18. Методи зниження собівартості продукції на підприємстві.

Теми ессе:

1. Процес планування прибутку від операційної діяльності підприємства.
2. Граничний обсяг виробництва та його понятійний апарат.
3. Особливості організації маркетингових досліджень у плануванні.
4. Показник рентабельності, як показник економічної ефективності.
5. Фактори впливу на формування прибутку підприємства.

Практичні завдання:

Завдання 1. За наведеними даними проаналізувати прибуток підприємства і вказати фактори, які вплинули на його зміни. Чи є резерви збільшення прибутку?

Показники	За планом	Фактично	Відхилення
1 Реалізація продукції			
— у вартісному виразі, тис. грн.	800	600	
— в тоннах	1600	1000	
2. Собівартість 1 т. реалізованої продукції, грн.	450	400	
3. Валовий прибуток, тис. грн			

Контрольна робота № 1

Перелік теоретичних питань до змістового розділу 1:

1. Галузеві параметри функціонування суб'єкта бізнесу.
2. Ринок як сфера забезпечення потреб суб'єкта підприємницької діяльності.
3. Прогнозування обсягів продаж товарів: методологія, необхідність для суб'єкта бізнесу.
4. Якими є можливі джерела залучення фінансових ресурсів на суб'єкт підприємництва?
5. Які фінансові показники характеризують ліквідність і платоспроможність суб'єкта підприємництва? Наведіть методику їх розрахунку та критичні значення.
6. Які фінансові показники характеризують доцільність прийняття рішення про реалізацію підприємницького проекту? Наведіть методику їх розрахунку та критичні значення.
7. Який економічний зміст точки беззбитковості? Охарактеризуйте методику її розрахунку.
8. Прогнозування як наукова категорія. Мета, ознаки, об'єкти й принципи прогнозування.
9. Планування: принципи, методи планування діяльності та розвитку підприємства.
10. Система планів підприємства.
11. Стратегічне планування на підприємстві: сутність, основні етапи, методи вибору стратегії підприємства.
12. Тактичне й оперативне планування діяльності підприємства.
13. Система економічного прогнозування.
14. Міжгалузевий баланс виробництва та розподілу продукції у прогнозуванні розвитку економіки.
15. Прогнозування галузей матеріального виробництва.
16. Прогнозування галузей матеріального виробництва та сфери послуг.
17. Прогнозування прямих, приватних інвестицій.
18. План розвитку промислового виробництва.
19. Особливості прогнозування доходів і видатків державного бюджету.
20. Взаємозв'язок системи планів підприємства
21. Етапи стратегічного планування
22. Прогнозування як наукова категорія. Мета, ознаки, об'єкти й принципи прогнозування.
23. Планування: принципи, методи планування діяльності та розвитку підприємства.
24. Система планів підприємства.
25. Стратегічне планування на підприємстві: сутність, основні етапи, методи вибору стратегії підприємства.
26. Тактичне й оперативне планування діяльності підприємства.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 2 ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ДЕРЖАВИ

Тема 5. Прогнозування та планування економічних процесів

1. Методи прогнозування макроекономічних процесів. Сутність методів прогнозування.
2. Методи макроекономічного планування.
3. Розробка програм економічного і соціального розвитку України. Україна 2020.
4. Прогнозуванню потреби народного господарства у промисловій продукції.
5. Планування розвитку промисловості та її окремих видів.
6. Макроекономічне планування розвитку галузей АПК.
7. Планування зовнішньоекономічної діяльності.

Питання до обговорення:

1. Яка роль економічного прогнозування в керуванні виробництвом на підприємстві?
2. Як класифікують економічні прогнози?
3. Як класифікують методи економічного прогнозування?
4. Методи і принципи державного регулювання економіки та окремих суб'єктів господарювання.
5. Економічне прогнозування сільськогосподарського виробництва.
6. Стратегічне планування розвитку галузей економіки.
7. Тактичне та оперативне планування діяльності виробничих підрозділів підприємства, їх відмінність від стратегічного планування.
8. Економічні функції держави за умов домінування ринкових відносин.
9. Довгострокові, середньострокові і короткострокові прогнози і сфери їх застосування.
10. Принципи планування (вибір та обґрунтування цілей, системність, безперервність, оптимальність використання ресурсів, збалансованість).
11. Система економічних планів держави.
12. Методи планування діяльності та розвитку галузей економіки.
13. Основні етапи планування економіки.
14. Розвиток системи стратегічного та бізнес-планування за ринкових умов господарювання.

Тематика ессе:

1. Принципи державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України.
2. Прогнозні і програмні документи економічного і соціального розвитку.
3. Принципи державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України.
4. Прогнозування собівартості нових виробів на етапах їх розробки та освоєння виробництва.
5. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємствами та організаціями (установами).
6. Прогнозування розвитку суб'єктів господарювання: мета та принципи.

7. Планування як домінуюча функція управління, принципи планування.
8. Система планів підприємства. Методи планування та розвитку підприємства.
9. Сутність та основні етапи стратегічного планування діяльності підприємства.
10. Бізнес-планування, його роль та призначення для передбачення перспектив розвитку виробництва.
11. Тактичне та оперативне планування на підприємстві.

Практичні завдання:

Завдання 1. Планові значення показників визначаються на основі впливу найважливіших факторів. При визначенні планового обсягу виробництва продукції необхідно за основу взяти його значення в поточному році та скорегувати на зміну факторів внутрішнього і зовнішнього середовища. Для цього необхідно: визначити основні фактори внутрішнього і зовнішнього середовища, що впливають на обсяг виробництва продукції підприємства (15 факторів). Наприклад, на обсяг виробництва можуть впливати такі фактори внутрішнього середовища, як матеріальна мотивація праці персоналу, технічна готовність основних фондів, та фактори зовнішнього середовища, наприклад, доля ринку підприємства, розвиток галузі.

Тема 6 Макроекономічне планування

Тема 7. Планування регіонального розвитку: сутність, форми, методи

1. Основи макроекономічного планування.
2. Функції та методи макроекономічного планування.
3. Класифікація макроекономічних програм.
4. Структура макроекономічного плану.
5. Сутність та форми планування регіонального розвитку.
6. Система стратегічного планування соціально-економічного розвитку регіонів.
7. Розробка регіональних стратегій розвитку.
8. Планування розвитку територій.

Питання до обговорення:

1. Поняття макроекономічного регулювання.
2. Чим відрізняються основні типи макроекономічного регулювання?
3. Назвіть основні елементи змішаної системи макроекономічного регулювання.
4. Порівняльний аналіз директивного та індикативного макропланування.
5. Економічні закони та їх використання у прогнозуванні та програмуванні макроекономіки.
6. Макроекономічні показники економічного і соціального розвитку економічної діяльності держави.

7. Визначіть основні напрямки планування територій на регіональному та місцевому рівнях.
8. Визначіть основні завдання планування регіонального розвитку.
9. В чому полягає сутність стратегічного планування регіонального розвитку?
10. Сформулюйте основні етапи процесу стратегічного планування регіонального розвитку.
11. Визначіть основні стратегічні орієнтири соціально-економічного розвитку регіонів України.
12. Сформулюйте основну мету стратегії соціально-економічного розвитку регіону.
13. Визначіть основні напрямки стратегії соціально-економічного розвитку регіону.
14. Розкрийте сутність державних регіональних цільових комплексних програм.
15. Сформулюйте визначення регіональної стратегії розвитку.
16. Наведіть основні елементи стратегічного плану регіонального розвитку.
17. Які заходи варто передбачити для реалізації стратегії розвитку регіону?
18. Розкрийте сутність планування територій.
19. Сформулюйте основні завдання планування територій.
20. Проаналізуйте структуру Генеральної схеми планування території України.

Темі ессе:

1. Макроекономічне планування в системі державного регулювання економіки.
2. Система макроекономічних показників та їх застосування в регулюванні економіки.
3. Прогнозування та макроекономічне програмування в ринковій економіці.
4. Актуальні проблеми планування і забудови території України на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Практичні завдання:

Завдання 1. Визначити вплив концентрації промисловості на розвиток продуктивних сил та екологічну ситуацію в регіонах. Які заходи слід застосовувати в межах висококонцентрованого середовища з метою зменшення забруднення території.

Завдання 2. Спробуйте встановити, як залежить концентрація промисловості і рівень урбанізації в регіоні?

Завдання 3. Виберіть, на Ваш розсуд, конкретний діючий виробничий об'єкт і опишіть, які обставини спричинили до його спорудження, що (які фактори) було взято до уваги при спорудженні об'єкту саме в даному місці, чи не порушує його діяльність екологічний баланс території. Якщо об'єкт, про який йтиме мова, споруджений давно, то вкажіть, який із факторів РВС не було взято до уваги для забезпечення успішної роботи об'єкту сьогодні.

Тема 8 Сутність бізнес-планування та особливості його здійснення на підприємстві

Тема 9 Планування в країнах з розвинутою ринковою економікою

1. Зміст та предмет бізнес-планування діяльності підприємства.
2. Функції та цілі розробки бізнес-плану.
3. Загальна методологія розробки бізнес-плану.
4. Розвиток та поширення планування в різних країнах.
5. Зарубіжний досвід планового регулювання ринкової економіки.
6. Планування в Європейському союзі.

Питання до обговорення:

1. Мета бізнес-планування на підприємстві.
2. Інформаційне поле бізнес-плану.
3. Загальна методологія розробки бізнес-плану.
4. Процес оцінки загального становища через SWOT аналіз.
5. Поняття "планування розвитку".
6. Планування в Євросоюзі – перехід від індикативного до стратегічного.
7. Децентралізація процесів планування у країнах Європи і США.
8. Прийнята довгострокова стратегія «Європа 2020».
9. Ключові висновки звіту PwC «Світ у 2050 році».
10. Огляд моделей, що використовуються рядом країн світу та низкою міжнародних фінансових організацій.
11. Характерні риси і тенденції прогнозування в країнах з розвинутою ринковою економікою.
9. Характерні риси і тенденції прогнозування в країнах з трансформаційними перетвореннями.

Темі ессе:

1. Основна мета розробки бізнес-плану підприємств торгівлі.
2. Взаємовідносини державного планування та регулювання економіки.
3. Прогнозна оцінка подальшого світового розвитку.
4. Стратегічне планування в Європейському Союзі.
5. Економічний прогноз «Світ у 2050 році».
6. Особливості здійснення державного планування в Німеччині.
7. Особливості планування діяльності підприємств в Японії.

Практичні завдання:

Завдання 1. Провести SWOT аналіз діяльності аграрного підприємства.

Завдання 2. Провести SWOT аналіз діяльності логістичного підприємства.

Завдання 3. Провести SWOT аналіз діяльності підприємства, що займається автомобільним виробництвом.

Завдання 4. Провести SWOT аналіз діяльності органу державної влади.

Завдання 5. Написати бізнес-план для кав'ярні.

Завдання 6. Написати бізнес-план для кінотеатру.

Завдання 7. Написати бізнес-план для підприємства, що займатиметься вирощуванням льону.

Завдання 8. Написати бізнес-план для підприємства, що займатиметься переробкою сміття.

Контрольна робота № 2

Перелік теоретичних питань до змістового розділу 2:

1. Мета, значення та доцільність розробки бізнес-плану на кожному з етапів життєвого циклу суб'єкта підприємницької діяльності.
2. Методи та методологія розрахунку планових економічних показників.
3. Взаємозв'язок об'єкта та типів управлінських рішень процесу бізнеспланування.
4. Метод цільового прибутку як метод бізнес-планування: суть, переваги та недоліки.
5. Матриця SWOT-аналіз проекту: методика складання, місце та роль в межах внутрішнього аналізу.
6. Що таке місія суб'єкта підприємницької діяльності (бізнес-проекту), якими є її основні елементи та у чому полягає доцільність розробки?
7. Дайте визначення терміну “цілі” суб'єкта підприємницької діяльності.
8. Якими є вимоги до їх формулювання, які вони виконують функції та за якими напрямками їх слід формувати?
9. Процес аналізу стратегічних альтернатив та обрання стратегії реалізації підприємницького проекту: мета та місце в межах підготовчої стадії розробки бізнес-плану.
10. Якою є основна мета формування ділової (конкурентної) стратегії? Наведіть декілька методичних підходів до їх формування?
11. Охарактеризуйте складові матриці SWOT-аналізу конкурентних можливостей суб'єкта підприємницької діяльності.
12. За якою схемою будуються матриці можливостей і загроз суб'єкта підприємницької діяльності?
13. Які недоліки властиві SWOT-аналізу конкурентних можливостей суб'єкта підприємницької діяльності?
14. Які групи системних критеріїв виокремлюють у SPACE-аналізі системи управління конкурентоспроможністю суб'єкта підприємницької діяльності?
15. Теоретичні основи планування соціально-економічного розвитку.
16. Теоретичні основи прогнозування соціально-економічного розвитку.
17. Теоретико-методологічні основи методів соціально-економічного планування.
18. Програмування та проектування в системі планування.
19. Аналіз стану та тенденції використання економічного потенціалу, розвитку продуктивних сил та соціальної сфери як передумова планування і прогнозування економічного і соціального розвитку.
20. Стратегічні плани розвитку регіону та їх особливості.
21. Теоретичний аналіз соціально-економічного прогнозування.
22. Соціально-економічні прогнози: сутність та особливості застосування.

23. Основні принципи соціально-економічного прогнозування.
24. Особливості планування соціально-економічного розвитку України.
25. Принципи розробки регіональних економічних програм.
26. Планування розвитку галузей економіки.
27. Планування розвитку промислового виробництва.
28. Особливості планування розвитку сільського господарства.
29. Планування розвитку невиробничої сфери.
30. Планування розвитку охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів.
31. Макроекономічне (державне) планування та прогнозування.
32. Типові напрямки макропланування в економіці.
33. Стратегічне планування соціально-економічного розвитку країни.
34. Директивне (адміністративно-комплексне) планування.
35. Особливості прогнозування соціальних (суспільних) процесів.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) з дисципліни «Економічне планування та прогнозування» виконується у п'ятому семестрі, відповідно до методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння всього навчального матеріалу дисципліни.

Виконання ІНДЗ є важливим етапом у підготовці до виконання дипломного проекту (роботи) майбутнього фахівця – менеджера.

Індивідуальне завдання є підсумковою самостійною роботою студента, що передбачає використання отриманих знань та навиків під час лекційного та практичного курсів з дисципліни «Економічне планування та прогнозування», тому виконується поступово у кілька етапів відповідно до пройденого матеріалу в межах структури курсу.

Індивідуальна робота реалізується у формі есе, написання якого розкриває глибокі та ґрунтовні знання з обраної теми чи проблемного питання тощо.

Виконання, оформлення та захист ІНДЗ здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

ТЕМАТИКА ІНДЗ:

1. Соціальна політика в системі фінансового планування та господарської діяльності підприємства.
2. Сутність програми економічного і соціального розвитку.
3. Макроекономічне планування та програмування як механізми державного регулювання економіки.
4. Законодавча та нормативно-правові засади державного прогнозування та розроблення програм економічного розвитку держави.
5. Учасники державного прогнозування та розроблення програм економічного розвитку.

6. Функції і повноваження державних органів у прогнозуванні та розробленні програм.
7. Система прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку.
8. Методологія прогнозування та програмування, її складові.
9. Економічні закони та їх використання в прогнозуванні та програмуванні макроекономіки.
10. Принципи державного прогнозування і розроблення програм економічного розвитку.
11. Повноваження державних органів управління в системі регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
12. Назвіть інституціональні сектори економіки та дайте визначення кожного із них.
13. Важелі регулювання зовнішньо-економічної діяльності.
14. Планування основних показників гуманітарної сфери України.
15. Поняття економічно активного, зайнятого, самодіяльного, працездатного населення та праці.
16. Фінансовий план суб'єктів малого підприємництва.
17. Показники обсягу виробництва та особливості розроблення плану діяльності зв'язку.
18. Опишіть макроекономічні показники економічного розвитку України.
19. Показники розвитку окремих видів економічної діяльності.
20. Охарактеризуйте показники економічного і соціального розвитку регіонів.
21. Стратегічне та перспективне фінансове планування.
22. Сутність та інформаційна база балансу грошових ресурсів.
23. Особливість і специфіка балансового методу планування. Баланси економіки. Міжгалузевий баланс.
24. Мета, завдання, елементи та джерела інформації складання балансу капітальних вкладень.
25. Методи та етапи планування прибутку.
26. Методика планування коштів соціального спрямування.
27. Методика та процес складання балансу грошових потоків підприємства.
28. Аналіз і оцінка сучасного соціально-економічного стану України.
29. Фінансове планування та прогнозування на державних підприємствах.
30. Аналіз функціонування та дієвості паливно-енергетичного комплексу.
31. Аналіз діяльності агропромислового комплексу.
32. Аналіз стану соціальної та гуманітарної сфер.
33. Аналіз діяльності транспорту та зв'язку.
34. Аналіз обсягів виробництва та діяльності будівельного комплексу.
35. Оцінка стану фінансово-бюджетної сфери та грошово-кредитної політики.
36. Планування сільськогосподарського виробництва.
37. Процес та інформаційне забезпечення складання прогнозного балансу підприємства.
38. Планування інвестиційної діяльності.
39. Планування основних показників розвитку промисловості України.

40. Повноваження центральних державних і виконавчих органів з питань розроблення економічної політики.
41. Функції державних органів при розробленні прогнозів і державних програм.
42. Взаємодія державних органів управління при підготовці прогнозних і програмних документів економічного розвитку держави.
43. Основні напрями та пріоритети розвитку економіки України на перспективний період.
44. Інноваційна діяльність як пріоритетний розвиток економіки країни.
45. Планування фінансів і розроблення Державного і місцевих бюджетів
46. Основні показники розвитку галузі економіки.
47. Розширення експортного потенціалу як стратегічний напрям розвитку економіки країни.
48. Склад прогнозних документів відповідно до Закону України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”.
49. Економічна сутність, функції та порядок розроблення прогнозів соціально-економічного розвитку держави.
50. Закон України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”.
51. Середньостроковий прогноз економічного і соціального розвитку України і його зміст.
52. Короткостроковий прогноз економічного і соціального розвитку України і його зміст.
53. Характеристика Державної програми економічного і соціального розвитку України.
54. Короткострокові Державні програми економічного і соціального розвитку України та їх зміст.
55. Етапи розроблення програм економічного розвитку держави.
56. Склад державних цільових програм.
57. Повноваження органів державної влади у сфері розроблення та виконання державних цільових програм.
58. Аналіз і оцінка відхилень від прогнозованих показників за фінансовим планом.
59. Бізнес-планування.
60. Взаємозв’язок балансу грошових потоків з основними розділами поточного фінансового плану.
61. Види і структура зведеного (консолідованого) бюджету підприємства.
62. Місце і роль інформаційних технологій в сучасній системі фінансового планування.
63. Необхідність, мета й завдання прогнозування активів і пасивів підприємства.
64. Необхідність, мета та інформаційне забезпечення планування прибутку.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

За своїм змістом ІНДЗ має відповідати обраній темі. Обсяг ІНДЗ як правило, у межах до 15 сторінок формату А4.

За структурою ІНДЗ складається із короткого вступу, двох або трьох розділів основної частини, висновків та списку використаної літератури. План написання ІНДЗ повинен мати внутрішню єдність і логіку, враховувати актуальність проблеми, її наукову розробленість та практичну значимість.

У *вступі* вивчається практична значимість, формулюються мета й завдання.

Основна частина обсягом до 12 сторінок комп'ютерного тексту, повинна містити:

виклад основних теоретичних положень, що визначають сутність і зміст предмета досліджуваної теми, з огляду на цілі й завдання;

розгляд різних точок зору провідних фахівців з досліджуваних питань на основі аналізу літературних та інших інформаційних джерел;

визначення пріоритетних питань, що підлягають першочерговому розв'язанню;

аналіз практичних матеріалів, сучасних тенденцій розвитку та особливості, притаманні галузі.

На основі отриманих результатів розглядаються пропозиції, рекомендації, заходи щодо досягнення цілей згідно з темою ІНДЗ. При цьому студент повинен виявити самостійність та ініціативу.

Висновки є завершальним етапом виконаного студентом ІНДЗ. Вони повинні містити короткі підсумки за результатами дослідження та прикладного аналізу об'єкта дослідження з наведенням позитивних і негативних сторін, а також нереалізованих можливостей; перелік заходів, спрямованих на розв'язання проблеми, підвищення ефективності об'єкта дослідження; отримані якісні та кількісні показники; можливі варіанти реалізації запропонованих у ІНДЗ заходів.

До ІНДЗ має бути доданий список використаної літератури, складений відповідно до існуючих вимог.

Викладення матеріалу в ІНДЗ має мати науковий характер, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, бути логічно послідовним. **Пряме переписування матеріалів з літератури неприпустиме.**

Студенту надається право самостійного вибору варіанта ІНДЗ із переліку питань, які подано вище.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова):

1. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» // Уряд. кур'єр. — 3 березня 2000.

2. Пашута М. Т. Прогнозування та програмування економічного і соціального розвитку: навч. посіб. — К.: Центр навч. л-ри, 2005.

3. Прогнозування і розробка програм: Метод. посіб. / В. Ф. Бесєдін та ін.; за ред. В. Ф. Бесєдіна. — К.: Наук. світ, 2000. — 468 с.

4. Економічна енциклопедія: у 3 т. / Відп. ред. С. В. Мочерний. — К.: Вид. центр «Академія», 2000. — Т. 1. — 864 с.; 2001. — Т. 2. — 848 с.; 2002. — Т. 3. — 952 с.

5. Класифікація видів економічної діяльності. Державний класифікатор України (ДК 00996) / Видання офіційне. Введений в дію 01.07.97. — К.: Держстандарт України, 1997. — 294 с.

6. Методичні рекомендації з розробки програми соціально-економічного розвитку регіону: схвал. рішенням колегії Мінекономіки України 12 листопада 1997 р. (Протокол № 11). — К.: НДЕІ Мінекономіки України, 1997. — 157 с. 18

7. Методичні рекомендації з розробки програм соціально-економічного і культурного розвитку міста та адміністративного району: схвал. Вченою радою НДЕІ Мінекономіки України 1 жовтня 1998 р. (Протокол № 5). — К.: НДЕІ Мінекономіки України, 1999. — 81 с.

8. Закон України «Про державні цільові програми» // Уряд. кур'єр. — 2004. — 21 квіт.

9. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки) «Шляхом європейської інтеграції» / авт. кол.: А. С. Гальчинський, В. М. Геєць та ін.; Нац. ін-т стратег. дослід.; Ін-т екон. прогнозування НАН України; М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. — К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. — 416 с.

10. Указ Президента України “Про стратегію економічного і соціального розвитку України “Шляхом європейської інтеграції” на 2004–2015 роки” // Уряд. кур'єр. — 2004. — 7 трав.

11. Пашута М. Т., Калина А. В. Прогнозування та макроекономічне планування: Навч. посіб. — К.: МАУП, 1998. — 192 с.

Допоміжна:

1. Науменко В. І., Панасюк Б. Я. Впровадження методів прогнозування і планування. — К.: Глобус, 1995. — 200 с.

2. Грабовецький Б. Є. Економічне прогнозування і планування: Навч. посіб. — К.: Центр навч. л-ри, 2003. — 188 с.

3. Методичні рекомендації щодо визначення потреби у фахівцях з повною вищою освітою / Уклад. НДІ праці і зайнятості населення Мінпраці та НАН України. — К.: Соцінформ, 2004. — 45 с.

4. Основні показники, що використовуються при розробці прогнозу економічного і соціального розвитку України (суть, взаємозв'язки, методи розрахунку). — К.: Вид-во НДЕІ Мінекономіки України, 1996. — 91 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. Президент України <http://www.president.gov.ua>

2. Верховна Рада України. <http://www.rada.gov.ua>

3. Урядовий портал <http://www.kmu.gov.ua>

4. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України <http://www.me.gov.ua>

5. Міністерство фінансів України <https://www.mof.gov.ua/uk>

6. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

КУЗЬМЕНКО ОЛЬГА АНДРІЇВНА

Методичні вказівки з курсу
**«ЕКОНОМІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ТА
ПРОГНОЗУВАННЯ»**

для практичних занять студентів

Редактор Вербицький Євгеній

Підписано до друку 05.07.2021.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Друк – цифровий.
Наклад 300 прим. Ум. друк. **арк. 1,2.**
Друк ЦП «КОМПРИНТ». Свідоцтво ДК №4131 від 04.08.2011 р.
М.Київ, вул.Предславинська, 28
095-941-84-99, 067-209-54-30
Email: komprint@ukr.net